

آیین نامه داخلی

کمیته استرلیزاسیون و کنترل عفونت حوزه بهداشت

شماره نسخه: ۱

مدیریت گسترش شبکه های بهداشتی-درمانی

اردیبهشت ماه ۱۴۰۴

آیین نامه داخلی کمیته استریلیزاسیون و کنترل عفونت حوزه بهداشت

مقدمه:

کمیته کنترل عفونت بعنوان یکی از ارکان اصلی در کاهش شیوع عفونت‌ها و ارتقاء سلامت جامعه، مسئول برنامه‌ریزی، نظارت و اجرای اقدامات مرتبط با پیشگیری و کنترل عفونت در واحدهای ارائه خدمات حوزه بهداشت است. این آیین‌نامه با هدف تعیین چارچوب‌ها، ساختار و مسئولیت‌های این کمیته تدوین شده و با تأیید و ابلاغ معاون بهداشتی دانشگاه لازم الاجراست.

فصل اول: کلیات

ماده ۱- هدف:

این آیین‌نامه با هدف پیشگیری از ایجاد و انتشار عفونت‌ها، کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های عفونی و ارتقاء ایمنی و بهبود کیفیت خدمات در واحدهای بهداشتی درمانی، از طریق تدوین راهکارهای پیشگیرانه و نظارت مستمر بر رعایت اصول کنترل عفونت در واحدهای بهداشتی درمانی تدوین می‌شود.

ماده ۲- دامنه اجرا:

این آیین‌نامه در تمامی واحدهای تابعه حوزه معاونت بهداشت دانشگاه، شامل مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های سلامت، خانه‌های بهداشت، آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و بهداشت محیط و حرفه‌ای، مراکز سراج، مراکز طب کار، مراکز جامع تکامل کودکان، واحدهای بهداشت دهان و دندان (دندانپزشکی) و سایر واحدهای تابعه قابل اجرا است.

ماده ۳- تعاریف:

- ۱) واحدهای ارائه خدمات سطح اول سلامت حوزه بهداشت: کلیه مراکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی، پایگاه‌های سلامت، خانه‌های بهداشت، آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و بهداشت محیط و حرفه‌ای، مراکز سراج، مراکز طب کار، مراکز جامع تکامل کودکان، واحدهای بهداشت دهان و دندان (دندانپزشکی) و سایر واحدهای مربوطه که تحت مدیریت یکپارچه شبکه بهداشت و درمان و یا مرکز بهداشت شهرستان می‌باشند. و در این آیین‌نامه به اختصار «واحدهای ارائه خدمات» نامیده می‌شوند.
- ۲) عفونت‌های مرتبط با خدمات سلامت: در حال حاضر به دلیل اینکه صرفاً در بیمارستان‌ها پیگیری می‌گردد با نام قدیمی آن تحت عنوان «عفونت‌های بیمارستانی» خوانده می‌شود. اما در واقع پدیده‌ای است که بر اثر واکنش‌های سوء ناشی از وجود عامل عفونی یا سم حاصل از آن پدید می‌آید و بیمار در زمان پذیرش به آن عفونت مبتلا نبوده و در دوره کمون آن هم نمی‌باشد، و پس از مراجعه حضوری وی یا همراهان برای دریافت خدمات در واحدهای ارائه خدمات ایجاد شود.
- ۳) کمیته استریلیزاسیون و کنترل عفونت حوزه بهداشت: گروهی متشکل از نمایندگان واحدهای ذیربط معاونت، شبکه‌ها و مراکز بهداشت که مسئول برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر سیاست‌های کنترل عفونت در واحدهای ارائه خدمات هستند، که در این آیین‌نامه به اختصار «کمیته» خوانده می‌شوند.

فصل دوم: ساختار و وظایف کمیته

ماده ۴- کمیته استریلیزاسیون و کنترل عفونت:

¹ Health-Care Associated Infections (HCAI)

الف) اعضای کمیته معاونت بهداشت دانشگاه عبارتند از:

- ۱) معاون فنی (رئیس کمیته)
- ۲) معاون اجرایی
- ۳) مدیر گسترش شبکه‌های بهداشتی-درمانی (دبیر کمیته)
- ۴) مشاور بیماری‌های عفونی و کنترل عفونت (با تأیید معاونت بهداشت)
- ۵) مدیر پیشگیری و مبارزه با بیماری‌ها
- ۶) مدیر سلامت محیط و کار
- ۷) مدیر جوانی جمعیت، خانواده و سلامت مدارس
- ۸) رئیس گروه سلامت دهان و دندان
- ۹) رئیس گروه امور آزمایشگاه‌ها
- ۱۰) کارشناس کنترل عفونت و استریلیزاسیون معاونت (گروه گسترش)
- ۱۱) کارشناس تجهیزات پزشکی (گروه گسترش)

ب) وظایف کمیته معاونت بهداشت دانشگاه:

- ۱) تدوین و ابلاغ شاخص‌های کنترل عفونت و چک لیست‌های نظارتی مربوطه.
- ۲) تدوین و اجرای برنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی پیشگیری و کنترل عفونت.

ا. دستورالعمل شستن دست‌ها

- الزام به شست و شوی دست‌ها قبل و بعد از تماس با بیماران و تجهیزات پزشکی
- تأمین مواد ضدعفونی کننده مناسب برای کلیه واحدها

ب. دستورالعمل اصول استریلیزاسیون و ضدعفونی

- استفاده از روش‌های استاندارد برای استریلیزاسیون ابزارهای پزشکی، دندانپزشکی و آزمایشگاهی
- نظارت بر کیفیت و روش‌های ضدعفونی محیط

ج. دستورالعمل کنترل استفاده از آنتی بیوتیک‌ها به منظور پیشگیری از مقاومت میکروبی

- بومی سازی دستورالعمل تجویز منطقی آنتی بیوتیک‌های وزارت با توجه به شرایط محیطی و عملیاتی تحت پوشش معاونت بهداشت دانشگاه
- پایش مقاومت میکروبی و ارائه راهکارهای اصلاحی

د. دستورالعمل تفکیک زباله و مدیریت پسماند

- تفکیک صحیح زباله‌های عفونی و غیرعفونی از مبادی تولید
- حمل و دفع اصولی پسماندهای عفونی

ه. دستورالعمل معاینات سلامت شغلی کارکنان مراکز بهداشتی و درمانی

و. دستورالعمل تزریقات ایمن

ز. دستورالعمل نیدل استیک

ح. دستورالعمل پایش و گزارش دهی عفونت‌ها:

- ثبت بروز و تحلیل موارد عفونت در واحدهای بهداشتی، درمانی بصورت دوره‌ای
- ارسال گزارش‌های آماری به مراجع ذیصلاح و اتخاذ تصمیمات اصلاحی

- (۳) بررسی و تحلیل موارد عفونت واحدهای بهداشتی، درمانی و ارائه راهکارهای اصلاحی
- (۴) آموزش مداوم کارکنان در زمینه کنترل عفونت
- (۵) پایش رعایت پروتکل‌های بهداشتی و گزارش تخلفات و ارائه راهکارهای اجرایی برای رفع آنها
- (۶) نظارت بر فرآیندهای استریلیزاسیون، ضدعفونی، مدیریت پسماند و بهداشت محیط
- (۷) همکاری با نهادهای نظارتی و گزارش‌دهی موارد بحرانی به مراجع ذیصلاح
- (۸) ارزیابی دوره‌ای عملکرد شبکه/مرکز در زمینه کنترل عفونت
- (۹) مشارکت در تدوین و اجرای طرح‌های پژوهشی

(ج) اعضای کمیته شبکه/مرکز بهداشت عبارتند از:

- (۱) مدیر شبکه بهداشت و درمان /رئیس مرکز بهداشت (رئیس کمیته)
- (۲) رئیس مرکز بهداشت / معاون بهداشتی (دبیر کمیته)
- (۳) مسئول واحد گسترش شبکه
- (۴) مسئول واحد پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های واگیر
- (۵) مسئول واحد سلامت محیط
- (۶) مسئول واحد سلامت کار
- (۷) مسئول واحد سلامت خانواده
- (۸) مسئول واحد سلامت دهان و دندان
- (۹) مسئول واحد نظارت بر امور آزمایشگاه‌ها
- (۱۰) کارشناس کنترل عفونت و استریلیزاسیون (واحد گسترش)
- (۱۱) کارشناس تجهیزات پزشکی (واحد گسترش)

(د) وظایف کمیته شبکه/مرکز بهداشت:

- (۱) سنجش مستمر شاخص‌های کنترل عفونت و تکمیل دوره‌ای و منظم چک لیست‌های نظارتی مربوطه.
- (۲) اجرای برنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی پیشگیری و کنترل عفونت ابلاغ شده از سوی معاونت بهداشت.
- (۳) بررسی و تحلیل موارد عفونت واحدهای بهداشتی، درمانی و ارائه راهکارهای اصلاحی به کمیته معاونت.
- (۴) آموزش مداوم کارکنان در زمینه کنترل عفونت
- (۵) پایش رعایت پروتکل‌های بهداشتی و گزارش تخلفات و ارائه راهکارهای اجرایی برای رفع آنها
- (۶) نظارت بر پیاده‌سازی فرآیندهای استریلیزاسیون، ضدعفونی، مدیریت پسماند و بهداشت محیط
- (۷) همکاری با نهادهای نظارتی و گزارش‌دهی موارد بحرانی به مراجع ذیصلاح
- (۸) ارزیابی دوره‌ای عملکرد «واحدهای ارائه خدمات» در زمینه کنترل عفونت و ارائه گزارش به کمیته های شبکه/ مرکز و معاونت بهداشت
- (۹) مشارکت در تدوین و اجرای طرح‌های پژوهشی

تبصره ۱: ابلاغ رؤسا و دبیران کمیته استریلیزاسیون و کنترل عفونت معاونت بهداشت و شبکه/مرکز بهداشت، توسط معاون بهداشت دانشگاه صادر می‌شود.

تبصره ۲: ابلاغ اعضای کمیته معاونت بهداشت توسط معاون بهداشت دانشگاه صادر می‌شود.

تبصره ۳: ابلاغ اعضای کمیته شبکه بهداشت و درمان/مرکز بهداشت توسط مدیر شبکه/رییس مرکز صادر می‌شود.

تبصره ۴: مصوبات کمیته معاونت بهداشت دانشگاه با تأیید و امضای معاون بهداشت دانشگاه ابلاغ شده و لازم الاجرا می‌باشد.

تبصره ۵: جلسات کمیته شبکه/مرکز ماهیانه و در معاونت بهداشت هر دو ماه یکبار برگزار می‌شود.

فصل سوم: اجرا، نظارت و بازنگری

ماده ۵- مسئول اجرا:

مسئول اجرای آیین‌نامه در سطح معاونت بهداشت، معاون فنی، و در سطح شبکه، معاون بهداشت شبکه و در سطح مرکز، معاون مرکز است.

تبصره ۶: دبیر کمیته شبکه/مرکز، مصوبات کمیته را با امضاء رئیس کمیته از طریق اتوماسیون اداری به گروه‌ها و واحدها ابلاغ می‌نماید.

تبصره ۷: دبیر کمیته موظف است در پایان هر سه ماه صورت‌جلسات، مصوبات و مداخلات اجرا شده/نشده را به کمیته‌های شبکه/مرکز و معاونت بهداشت دانشگاه و اعضای کمیته ابلاغ نماید.

تبصره ۸: دبیرخانه کمیته معاونت و شبکه/مرکز بهداشت، گروه/واحد گسترش شبکه می‌باشد.

ماده ۶- مسئول نظارت:

مسئول نظارت بر حسن اجرای آیین‌نامه در سطح معاونت بهداشت، معاون بهداشتی و در سطح شبکه‌ها و مراکز، مدیر شبکه/رئیس مرکز می‌باشد و تخلفات توسط کمیته استریلیزاسیون و کنترل عفونت بررسی و برابر ضوابط با تخلف برخورد خواهد شد.

تبصره ۹: گزارش نهایی سالانه عملکرد کمیته و تخلفات مرتبط شبکه‌ها/مراکز، لازم است، در ماه اول سال جدید، به کمیته معاونت بهداشت دانشگاه ارسال شود.

ماده ۷- برخورد با تخلفات:

در صورت مواجهه با هر گونه قصور یا تقصیر یا تخلف سهوی یا عمدی بلافاصله می‌بایست جلسه «تحلیل علل ریشه‌ای»^۲ تشکیل شود و گزارش نهایی آن به کمیته معاونت بهداشت دانشگاه ارسال گردد. در اولین اقدام پس از برگزاری جلسه RCA، صدور تذکر کتبی به فرد یا واحد متخلف الزامی است و در موارد خطیر مبتنی بر ضوابط جاری، پرونده تخلف به کمیته انضباطی ارجاع خواهد شد.

ماده ۸- بازنگری آیین‌نامه:

این آیین‌نامه هر ساله توسط کمیته معاونت بهداشت دانشگاه بازنگری و اصلاحات لازم در آن اعمال خواهد شد.

ماده ۹- این آیین‌نامه پس از تصویب در کمیته معاونت بهداشت دانشگاه، با امضای معاون بهداشت، از تاریخ ابلاغ لازم الاجرا خواهد بود و کلیه واحدها موظف به رعایت مفاد آن هستند.

² Root Causes Analysis (RCA)